

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 vtrum liceat adiurare homines.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ditionem personae, uel temporis.

¶ 2 Præter. Maius est iurare per Deum, quam per Euangelia. Vnde * Chrysoſt. dicit. Si aliqua causa fuerit, modicum uidetur facere, qui iurat per Deum: sed qui iurat per Euangelia, maius aliquid fecisse uidetur. Quibus dicendum est: Sulti, scriptura propter Deum facta sunt, non Deus propter scripturas: sed cuiuslibet conditionis personae, & quolibet tempore in communi locutione confueuerunt iurare per Deum. ergo multo magis licitum est eis iure per Euangelia.

¶ 3 Præter. Idem non causatur ex contrariis causis, quia contrariae causae sunt contrariorum: sed aliqui excluduntur a iuramento propter defectum personae, sicut pueri ante quatuordecim annos, & etiam illi qui semel fuerunt periuri. non ergo uidetur, quod aliqui prohibeantur iurare uel propter dignitatem, sicut clerici, aut etiam propter temporis solemnitatem.

¶ 4 Præter. Nullus homo uiuens in hoc mundo est tantae dignitatis sicut angelus. dicitur enim Matth. 11. quod qui minor est in regno caelorum, maior est illo, s. Ioanne Baptista adhuc in mundo uiuente: sed angelo conuenit iurare. dicitur enim Apocal. 10. q. angelus iurauit per uiuentem in saecula saeculorum. ergo nullus homo propter dignitatem debet excusari a iuramento.

SED CONTRA est quod habetur * 2. q. 5. Presbyter uice iuramenti per sanctam consecrationem interrogetur. Et ¶ 22. q. 5. dicitur. Nullus ex ecclesiastico ordine cuiquam laico quicquam super sancta Euangelia iurare praesumat.

RESPON. Dicendum, q. in iuramento duo sunt consideranda. Vnum quidem ex parte Dei, cuius testimonium inducitur: & quantum ad hoc debet iuramento maxima reuerentia. Et propter hoc a iuramento excluduntur pueri ante annos pubertatis, qui non coguntur ad iurandum: quia nondum habent perfectum usum rationis, quo possint cum reuerentia debita iuramentum praestare. Et iterum periuri, qui ad iuramentum non admittuntur: quia ex retroactis praesumitur, q. debitam reuerentiam iuramento non exhibebunt. Et pro hoc est, ut iuramentum debita reuerentia exhibeatur, dicitur * 22. q. 5. Honestum est, ut qui in sanctis audeat iurare, hoc ieiunus faciat cum omni honestate, & timore Dei. Aliud autem considerandum ex parte hominis, cuius dictum iuramento confirmatur. Non enim indiget dictum hominis confirmatione, nisi quia de eo dubitatur. Hoc autem derogat dignitati personae, ut dubitetur de ueritate eorum quae dicunt: & ideo personis magnae dignitatis non conuenit iurare. Propter quod dicitur * 2. q. 4. c. Si quis presbyter. q. sacerdotes ex leui causa iurare non debent: tam pro aliqua necessitate, uel magna utilitate licitum est eis iurare, & praecipue pro spiritualibus negotiis, pro quibus est iuramenta competit praestare in solemnibus diebus, quibus est spiritualibus rebus uacandum: non autem tunc sunt iuramenta praestanda pro rebus temporalibus, nisi forte ex magna necessitate.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. quidam sunt, q. dictum suum confirmare non possunt propter defectum eorum: & quidam sunt, quorum dictum adeo debet esse certum, quod confirmatione non egeat.

AD SECVNDVM dicendum, quod iuramentum secundum se consideratum, tanto fortius est, & magis obligat, quanto maius est id, per quod iuratur, ut * Augustinus dicit ad Publicolam: & secundum hoc, maius est iurare per Deum, quam per Euangelia. Sed potest esse e conuerso propter modum iurandi, utpote si iuramentum, quod

fit per Euangelia, fiat cum quadam solemnitate, & solemnitate, iuramentum autem per Deum, fiat leuiter, & absque deliberatione. AD TERTIVM Dicendum, quod licet aliquid tolli ex contrariis causis, quibus per abundantiam, & defectum, & hoc modo diuntur a iuramento, quia sunt maiores, quam quod eos iurare deceat: tamen sunt minoris auctoritatis, quam quod iuramento stentur.

AD QVARTVM Dicendum, quod angeli inducitur non propter defectum, si non sit eius simpliciter dicto creditum, dicendum id, quod dicitur, ex infirmitate. G tione procedere. Sicut etiam & Deum scripturis iurans inducitur, ad ostendendam ueritatem eius quod dicitur, sicut Apoc. ad Hebraeos sexto.

QVAESTIO XC.

De assumptione diuini nominis per modum adiurationis, in tres articulos diuisa.

OSTEA considerandum est de assumptione diuini nominis per modum adiurationis.

¶ PRIMVM, Vtrum liceat adiurare homines.

¶ SECUNDVM, Vtrum liceat adiurare demones.

¶ TERTIVM, Vtrum liceat adiurare irrationalia creaturas.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum liceat adiurare hominem.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod non liceat hominem adiurare. Dicitur enim Origenes super Matt. Aestimo quoniam non oportet, ut uir qui uult secundum Euangelium uiuere, adiuret alterum. Si enim iurare non licet quantum ad euangelicum Christi mandatum, notum est quia nec adiurare alterum licet.

¶ 2 Præter. Manifestum est, quod Princeps sacerdotum Iesum illum te adiurauit per Deum uiuere.

¶ 3 Præter. Quicumque adiuratum liquem, quodammodo ipsum compellit: sed non licet alium iniungere cogere, ergo uidetur quod nec liceat alium adiurare.

¶ 4 Præter. Adiurare est aliquem ad iurandum inducere: sed inducere aliquem ad iurandum, est inferiorum, qui inferioribus iuramenta imponunt. ergo superiores superiores suos non possunt adiurare.

SED CONTRA est, q. et Deum per aliqua sacra obsecramus, cum obsecrantes. Apostolus etiam fidelis obsecrat per misericordiam

Homil. 44. in Mart. in opere misericordie ad medio illius. to. 2.

* 2. q. 5. cap. presbyter. 22. q. 5. cap. Nullus ex ecclesiastico.

22. q. 5. c. Honestum.

2. q. 4. nel 5. (secundum aliquos codices) cap. Si quis presbyter.

Epist. 54. aliquantulum a principio, tom. 2.

... difficultatis sciendum est, quod hic non est... quæstio de inuocacione demonum, ut patet ex titulo dubii: quoniam illa est manifeste illicita, & peccatum mortale, spectans ad apostasiam, ut in tra loco proprio patet: sed quæstio est de colloquiis, & admittione seruiturum, & huiusmodi, quando demon sponte se offert, aut occurrat. Et dicitur...

Dei, ut patet Ro. 12. quod uidetur ad quãdam adiuacionem pertinere: ergo licitum est alios adiurare.

RESPON. Dicendum, quod ille qui iurat iuramento promissorio per reuerentiam diuini nominis, quod ad cõfirmationem suę promissionis inducit, seipsum obligat ad faciendum quod promittit, quod est seipsum immobiliter ordinare ad aliquid agendum. Si cut autem homo seipsum ordinare potest ad aliquid agendum, ita etiam alios, superiores quidem deprecando, inferiores autem imperando, ut ex supra dictis patet.

Cum ergo utraque ordinatio per aliquid diuinum confirmatur, est adiuatio. In hoc tamen differunt, quod homo est suorum actuum dominus, non autem est dominus eorum, quæ sunt ab alio agenda: & ideo sibi ipsi potest necessitatem imponere per diuini nominis inuocationem. Non autem hanc necessitatem potest aliis imponere, nisi subditis, quos potest ex debito prestiti iuramenti compellere. Si ergo aliquis per inuocationem diuini nominis, uel cuiuscumque rei sacræ alicui non sibi subdito, adiurando necessitatem agendi aliquid imponere intendat, sicut imponit sibi ipsi iurando, talis adiuratio illicita est: quia iuratum potestatem in alium, quã non habet: tamẽ propter aliquam necessitatem superiores inferiores suos tali genere adiuacionis constringere possunt. Si uerò intendat solummodo per reuerentiam diuini nominis, uel alicuius rei sacræ, aliquid ab alio obtinere absque necessitatis impositione, talis adiuratio licita est respectu quorumlibet.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Origenes loquitur de adiuacione, qua aliquis alicui necessitatem imponere intendit, sicut imponit sibi ipsi iurando. Sic enim Princeps sacerdotum presumpsit dominum Iesum Christum adiurare.

AD SECVNDVM dicendum, quod illa ratio procedit de adiuacione, qua necessitatem imponit.

AD TERTIVM dicendum, quod adiurare, nõ est aliquid ad iurandum inducere, sed per quãdam similitudinem iuramenti a se induci, alium ad aliquid agendum prouocare. Aliter tamen adiuacione utimur ad hominem, & aliter ad Deum. Nam adiurando hominem, eius uoluntatem per reuerentiam rei sacræ immutare intendimus: quod quidem non intendimus circa Deum, cuius uoluntas est immutabilis: sed quia a Deo per æternam eius uoluntatem aliquid obtineamus, nõ est ex meritis nostris, sed ex eius bonitate.

ARTICVLVS II. Vtrum liceat demones adiurare. AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod non liceat demones adiurare. Dicit enim Origenes super Matth. Non est secundum potestatem datam a Salvatore adiurare demonia: iudaicum enim est hoc: non autem debemus Iudæorum ritus imitari, sed potius uti potestate a Christo data: ergo non est licitum demones adiurare.

¶ 2 Præt. Multi nigromanticis incantationibus demones inuocant per aliquid diuinum, quod est adiurare. Si ergo licitum est demones adiurare, licitum est nigromanticis incantationibus uti, quod patet esse falsum: ergo & primum.

¶ 3 Præt. Quicumque adiurat aliquid, ex hoc ipso aliquam societatem cum ipso facit: sed non licet cum demonibus societatem facere: secundum illud 1. Corinth. 10. Nolo uos socios fieri demoniorum: ergo non licet demones adiurare.

SED CONTRA est, quod dicitur Mar. vlti. In nomine meo demonia eijcient: sed inducere alium ad aliquid agendum propter nomen diuinum, hoc est adiurare: ergo licitum est demones adiurare.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, duplex est adiurandi modus. Vnus quidem per modum deprecationis, uel inductionis ob reuerentiam alicuius facti: alius autem per modum compulsionis. Primo autem modo non licet demones adiurare, quia ille modus adiurandi uidetur ad quandam beneuolentiam, uel amicitiam

accidere uidetur, nisi his qui possunt demones compellere. Quoniam mendax cum sit, & hostis, nulla potest eius uerbis fides dari, nisi adit uirtus compulsiua.

Hom. vlt. iij. Mat. super illud: Adiurate, dic nobis si tu es Christus, co. 3.

Art. preced.

